

TARİHÇE

ANTİK DÖNEM

Bilinen en eski adı "Birun-u Abad" olan Bornova'da yerleşim Hellenistik çağda başlamıştır. Amazon'lar, Hititler, İon'lar, Frigya'lular, Lydya'lular, Pers'ler, Makedonya'lular, Bergama Krallığı ve Roma'lular bu bölgede hüküm sürmüş ve yaşamışlardır.

MÖ.6500 yıllarında ilk uygarlığı misafir eden ilçemiz Bornova dünden bugüne beri çok uygarlığın da yaşam mekânı olmuştur. Bornova, 17. yüzyıldan itibaren antik kaynakları rehber alan Batılı araştırmacı ve gezginlerin ilgi odaklarından biri olmuştur. Osmanlı devrinde bu bölgenin verimli bir tarım bölgesi ve bunun yanı sıra yoğun bitki örtüsü nedeniyle bir sayfiye yeri olduğu anlaşılmaktadır. Ovanın su kaynakları bakımından çok zengin olduğu bilinmektedir.

Prehistorik dönemde zengin bitki örtüsü ve hayvan kaynaklarıyla uygun çevre koşullarına sahip Bornova Ovası, İzmir'in ilk yerleşimcilerine ev sahipliği yapmıştır. En eski yerleşime ait kalıntılar Yeşilova Höyüğü'nde bulunmuştur (www.yesilova.ege.edu.tr) . 2005 ve 2006 yıllarında gerçekleştirilen kazı çalışmaları sonucunda Bornova Ovası'nda ortaya çıkartılan Yeşilova Höyüğü'nün sadece İzmir'in değil aynı zamanda Ege Bölgesi'nin de bilinen en eski yerleşim merkezi olduğu anlaşılmıştır. İlk toplulukların Yeşilova Höyüğü'ne günümüzden 8500 yıl önce yerleşmeye başladıkları tespit edilmiştir.

Yeşilova Höyüğü ve höyüğün 400 m. kuzeyinde yer alan Yassitepe Höyüğü ile birlikte ovada Bayraklı, Pınarbaşı, Bornova Anadolu Lisesi höyükleri gibi beş höyüğün yer alması, Bornova'daki yoğun eski yerleşimlerin varlığını ortaya koymuştur. Bu prehistorik yerleşimlerle gerek Bornova ve gerekse İzmir kentinin geçmişi bilinenden çok daha eski tarihlere gitmiştir.

Daha sonraki çağlarda artan nüfusla birlikte İzmir halkı ihtiyaçlar doğrultusunda Bornova Ovası'nın batısına, sırasıyla MÖ.650-545'de Smyrna-Tepekule ve MÖ.300 'de Kadifekale'nin bulunduğu alanlara taşınmış, kültürel ve ekonomik bakımdan gelişimini sürdürmüştür.

TÜRK HÂKİMİYETİ ve CUMHURİYET DÖNEMİ

1071 yılında Malazgirt zaferiyle Anadolu'ya adım atan Türk'ler, 1076 yılında Bornova'nın yönetimini Emir Çakabey'e vermişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmasından sonra 15 Mayıs 1919'da Yunan işgaline uğrayan Bornova, 9 Eylül 1922'de Mustafa Kemal ATATÜRK önderliğindeki Türk Ordusunun Belkahve sırtlarından İzmir'e girmesiyle düşman işgalinden kurtulmuştur. 1881 yılında ilk belediye teşkilatı oluşturulan Bornova, 1981 yıldan bu güne kadar İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı metropol belediyesi olarak işlevini sürdürmektedir. Türkiye'deki ilk futbol maçı 1890 yılında İzmir'e gelen İngiliz denizcilerle, İzmir'li gençler arasında Bornova'da ve yine ülkemizdeki ilk atletizm yarışmaları 1895'de Bornova'da gerçekleşmiştir.

9 Eylül 1922 İzmir'in işgalden kurtuluşu sırasında Bornova'daki pek çok levanten köşk ve evleri Türk ordusunca karargah olarak kullanılmıştır. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Rum nüfusu Bornova'yı terk etmiş, levantenlerin bir kısmı ise yaşamlarını burada sürdürmüşlerdir. Bornova, Rum göçünden doğan nüfus kaybını zaman içinde Balkanlardan, Girit'ten ve Anadolu'dan aldığı göç ile karşılamıştır. Verimli toprakları ile bilinen Bornova ovasına 1932

yılında inşa edilen Ziraat Mektebi, 1955 yılında kurulan Ege Üniversitesi'nin çekirdeğini oluşturmuştur. 1958 yılında ilçe statüsüne kavuşan Bornova, Ege Üniversitesi kampüsü sayesinde 1960'lı yıllardan itibaren giderek öğrenci kenti olmaya başlamıştır. Tıp Fakültesi Hastanesi'nin Ege ve Ülke boyutunda büyümesi ve gelişmesi Bornova'yı bir çekim merkezi haline getiren başlıca etkenlerden birisidir.

Üniversite etkeninin yanında 2 büyük askeri birliğin de ilçe içinde konuşlandırılmış olması ve yakın çevresindeki iki hakim aksın (Kemalpaşa Ovası ve Işıkkent) sanayi bölgeleri olarak saptanması ve 4 sanayi sitesinin yerleşim alanı içinde bulunması Bornova'nın gelişimine bugün ve gelecekte etki yapacak unsurların başında gelmektedir. Pınarbaşı, Çiçekli ve yakın köyleriyle İzmir'in akciğeri konumuna gelmiş; İzmir-Ankara İzmir-Aydın ve İzmir-Çanakkale karayolu ağının merkezinde bulunması ve ayrıca 2000 yılında da metro ve Santral Garaj'ın gelmesi ile önemini bir kat daha arttırmıştır.

BORNOVA ADI NEREDEN GELİYOR?

Bilinen en eski adı "Birun-u Abad" olan Bornova'da yerleşim Hellenistik çağda başlamıştır. İsmi Osmanlı kayıtlarında Birunabad olarak geçmiş ise de, Farsça "dış, harici" anlamına gelen "birun" kelimesinin, genellikle yer isimlerinde bir özel isimle birlikte kullanılan "-abad" takısı (İslamabad, Haydarabad gibi) ile pek uyuşmaması, Birunabad'ın başka bir ismin tahrif edilmiş veya uyarlanmış şekli olabileceğini düşündürmektedir. İsmi başlangıçta "Burunova" şeklinde geçtiği de öne sürülmüştür. Amazon'lar, Hititler, İon'lar, Frigya'lular, Lydya'lular, Pers'ler, Makedonya'lular, Bergama Krallığı ve Roma'lular bu bölgede hüküm sürmüş ve yaşamışlardır

İLK BELEDİYE

1881 yılında ilk belediye teşkilatı oluşturulan Bornova, 1981 yılından bu güne kadar İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı metropol belediyesi olarak işlevini sürdürmektedir.

İLK FUTBOL MAÇI

Türkiye'deki ilk futbol maçı 1890 yılında İzmir'e gelen İngiliz denizcilerle, İzmirli gençler arasında Bornova'da yapılmıştır. Yine ülkemizdeki ilk atletizm yarışmaları da 1895 yılında Bornova'da gerçekleşmiştir.